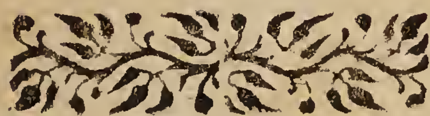
DISCURSUS INAUGURALIS MEDICUS
DE
CONVULSIONIBUS

Quem indultu
AMPLISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ
IN ELECTORALI UNIVERSITATE
AD NICRUM
SUB PRÆSIDIO
VIRI
Nobiliſsimi, Excellentiſſ. atq; Experientiſsimi
**DN. FRID. CHRISTIANI
WINCLERI M. D.**
ARCHIATRI ELECTORIS PALATINI
ET IN HAC ACADEMIA PROFESS. PUBL.
Præceptoris atque Promotoris ſui Magni
PRO LICENTIA
*Supremos in Arte Medica honores atque Privilegia
rite conſequendi*
Publico Examini ſiſtit
JOHANNES BERNHART FERBER,
NAUMBURGENSIS MISNICUS.
Ad Diem 6. Maij H. L. Q. S.

HEIDELBERGÆ,
Literis SAMUELIS AMMONII, *UNIV.* Typog.

SERENISSIMO. PRINCIPI.

AC.

DOMINO.

D. CAROLO. LVDOVICO.

DEI. GRATIA. COMITI. PALATINO.
AD. RHENVM.
SACRI. ROMANI. IMPERII.
ARCHITHESAVRARIO.

ATQVE.

PRINCIPI. ELECTORI.
DVCI. BAVARIAE.

CVJVS.

OB. INFINITAM. SCIENTIAM.
ET.
LONGVM. RERVM. VSVM.
DECANTATA. REGNANDI. FELICITAS.
ATQVE
SINGVLARIS. IN. SVBDITOS.
CLEMENTIA.

AVGVSTO. IPSIVS. NOMINI.
JAMDVDVM.
AETERNAM. FAMAM.
PROMERVIT.

DISCVRSVM. HVNC. INAVGVRALEM.
IN. SVI. SVORVM. QVE. STVDIORVM.
COMMENDATIONEM.
HVMILLIMA. ADORATIONE.
CONSECRAT.

SERENITATIS. EJVS.
ELECTORALIS.

SERVVS.
DEVOTISSIMVS. ET. SVBIECTISSIMVS.

JOHANNES. BERNHART. FERBER.
MEDICINAE. CANDIDATVS.

GLobus terrenus, qui per tot ſecula ſtetit immobilis, Centrum veluti totius machinæ mundanæ, noſtris demum temporibus, Induſtria præcipue *Nicolai Copernici* & *Galilæi de Galilæis*, cœpit moveri, motu naturali Diurno & annuo. Quippe terræ motus nomine ipſis ſolum modo veniebat Tremor ille violentus, quo non raro terra, vi quadam immenſa percuſſa conquaſſatave, metu velut ac horrore ſuccutitur, ac ſi funeſtum quippiam ac præter conſuetum naturæ curſum hoſtilè ſibi tolerandum ſit. Dum nimirum tot oppida, montes, flumina, maria, ac inſulæ longe diſſitæ, uno velut momento una ſubvertuntur. Cauſſas tantæ violentiæ curioſis naturæ indagatoribus examinandas relinquimus. Juvat enim artis Medicæ ſacris initiatos noſſe potius naturam motuum atque tremorum terræ microcoſmicæ: Utpote in quibus pariter videas non raro, præter ingentes rugitus, atque murmura, ætneos veluti ignes eructatos, dura, ſcopulorum inſtar, divulſa, mollia ac tenacia diſtenſa aut, rupta, totamve Compagem vario impetu concuſſam, adeo, ut violentæ iſtæ machinationes nil niſi terribilia ſpirent, ac tremenda. Inſtar omnium ſunto nobis hac vice *Convulſiones*, quorum nomen, uti ob graviſſima tormenta quibus Corpus humanum nefandum in modum affligunt, cuivis horrendum valde & execrabile eſt: ita profecto ob Cauſſarum abſtruſiorem præcipue mineram non pa-

N. Copernicus Aſtron. Inſtaur. & *lib. Reſolut. Orbium Cœleſt.*
Gal. de Galilæis Dial. de Syſtem. mundi.

rum odiosum Medicis hucusque tantum non omnibus. Utpote quorum non pauci genuinam ipsius naturam laboriose admodum & anxie inquisiverunt, conatu, si non irrito, saltim non omnino ad votum succedente; adeò, ut vel suo tempore dixerit *Averhoës*, *Medicorum de hoc accidente verba esse potius tanquam musicorum, quam, ut sint demonstrativa.* Videntur enim adhuc affectum hunc intricatissimum suæ manere tenebræ, propriam ipsius ideam obscuritatis veluti peplo involventes. Interim in rebus magni momenti præstare, non quod velis, sed quod possis, sufficit.

Averhoës. 3. Collig. cap. de Accident. motus voluntarii.

Majori itaque audacia affectus hujus adumbrationem, quo nos concipimus modo, jussu optimorum præceptorum proponemus, à Nomenclatura, velut ab Ovo, quod ajunt, auspicaturi.

AFFectus noster dicitur **Convulsio** seu **Convulsiones**, minus accurate secundum nonnullos. Vox enim *Convulsionis* magis proprie denotat Rupta, ῥήγματα *Dioscoridi* dicta, seu fibrarum in musculis rupturas, in Gymnasiis veterum olim frequentissimas, citante *Georg. Hieronymo Velschio.* Hinc *C. Celsus* Nervorum nunc *Rigorem*, sæpius *Distensionem* appellat. *Scribonio Largo* Nervorum *Tensio* aut *Contractura* audit. Quibusdam videtur tutius vocem *Spasmi* Latinitate donatam usurpare. Græcum enim σπασμὸς commune est *Hippocrati*, *Galeno*, *Græcisque* omnibus & extra Controversiam. Saltim translate quandoque vocatur v. g. σπασμὸς τῆς θαλάττης, Maris refluxus. Pro Synonymo usurpatur ab *Hippocrate* præcipue vocabulum σπάσματα, consentiente *Anutio Foësio*. *Gorræo* autem secundum

Velschius ad Reusneri Obs. 140. Corn. Celsus l. 2. c. 1.

Scrib. Largus. l. 1. de Cõp. med Comp. 101.

An. Foësius. Oecon Hippocrat. Gorræus. Def. Med.

dum

dum *Galenum* significat potius prædicta ῥήγματα, seu solutionem Continui in parte nervosa citra vulnerationem. Convelluntur enim, quæ in ipsa sunt fibræ, quum ab ictu aliquo violentiam patiuntur, aut subito & affatim intenduntur. Quamvis judicio Magni *Caspari Hoffmanni*, magnæ sint tenebræ, qualis morbus sit τὸ σπάσμα, & quid differat ὁ σπασμός. Denotat alias primario vox σπάσματος mucronem in gladio seu aciem nudam è vagina eductam, teste *Henrico Stephano*. Vocantur præterea Convulsiones Græcis πάθη σπασμώδεα, τῶν νεύρων ξυνολκαὶ & τάσεις μυῶν. In vernacula vocantur hic locorum **die Krampffgicht** in genere, in patria mea non male **das böse Ding** / apud *Drawizium* **die Kriebel Kranckheit** / **Krampffsucht** / &c. Prolixius tractat hanc Nomenclaturam *Cl. Schneiderus*, quem vide.

Subjectum morbi (seu partem affectam) duplex facimus, unum Inhæsionis, Diversorium morbi proprium Alterum Generationis, Caussæ morbificæ promum condum.

Subjectum Inhæsionis est Compages fibrosa ac nervosa musculorum, nunc membri unius, nunc plurium, nunc universi Corporis, quorum uti naturalis, ita & præternaturalis motus unice ab inordinata aut perversa Spirituum animalium in ipsis agitatione dependet.

Generationis subjectum, focus, seu domicilium caussæ est, vel ipsummet Cerebrum, regium mentis palatium vel Nervi, hi saltim in Convulsionibus particularibus. Cerebrum enim, utpote *intra cujus uterum*, sunt verba *Thomæ Willis*, *animæ, tum rationalis, tum sensitivæ conceptus omnes, ideæ impetus, & potentiæ qualescunque formantur ac ibidem speciem & formam adepti in actus prodeunt*, spiritus in musculos impellit, læsum

Galenus l. 3. M. M. c. 1.
C. Hoffm. Notis ad Galen. loc. cit. edit. Cura Dr. Sebastiani Schefferi Francof. Galeni, cum Cura mihi nominandi.
H. Steph. in Thes.
Joh. Drawiz von Scharb. *Tit. 2. p. m. 74.*
C. Victor Schneider Tract. de Spasm. natura & subjecto &c.
Th. Willis cerebri An. c. 6.

læsum nimirum ab imminente hoste, vel ipsummet proprie dictum, aut spinalis medulla, spirituum ab ἐγκεφάλῳ in nervos profluentium communis quasi ductus, aut canalis, non quidem primario secundum medullarem substantiam, nec ipsum ventriculis distinctum, sed vel duntaxat secundum membranas, & præsertim Cerebri interiorem, piam matrem vulgo dictam, per totam illius amplitudinem & basin, ventriculorumque parietes extensam, atque tenaciter adhærentem, ipsisque adeo nervis, Cranio egressis, tunicam accommodantem. Eatenus enim exquisitissimi est sensus, ita, ut vel ad auram quamvis leviter molestam insurgat, & sternutamentum cieat. In Nervis autem, quorum acutissimum sensum quotidie, & præcipue in ipsorum puncturis experimur, spiritus moventur, & veluti aquæ ab injectis aut ventorum flatibus diversimodas fluctuationes pro caussarum scilicet diversitate concipiunt.

J. B. van. Helmont. Tr. Catarrhi Delir. §. 60. p. n. 277.

Caussa efficiens sunt spiritus, seu τὸ ἐνορμῶν Hippocratis, aut uti loqui mavult Helmontius, Archæus. *Quoties enim,* inquit *ille, in spiritum impetus facientem aura peregrina, odor, fermentum, sive semen exoticum in agro vitali susceptum irruit, toties Archæus contaminatum illum spiritum a Communione vitæ excludere nititur. Spiritus enim Cosmocrator in nobis initium motivum in nobis solus obtinuit, tam locale quam alterativum* juxta *eundem.* &c. Veteres addebant *fortitudi-*

Tr. de febribus c. 9. §. 1.

„ *nem virtutis expulsivæ*, quæ fit in nervo, qui ad resistendum
„ rei lædenti in seipsum se colligat, sicut faciunt animalia,
„ quæ volunt se movere ad cursum L ad saltum, imprimis
„ colligunt & contrahunt omnia membra, & postea com-
„ plent eorum voluntatem, uti loquitur *Averrhoës.* &c. Quicquid sit, videntur singuli eodem collimare cum *Hippocrate*, nimirum quod *natura sit morborum medicatrix.*

Averrh. loc cit.

Hippo. l. 1. de victus. Rat. p. 12.

Hac

Hac enim deficiente fruſtra ſunt omnia. Quandiu autem in morbis vires ſupetunt, omni niſu contendit, hoſtiles veluti ſcorias cum fermento peregrino vincere, edomare, & penitus eliminare, idque motu, in non paucis motui Convulſivo analogo. Hinc videmus nonnunquam in febribus Archæum proprio auſu, levi ſaltem aut nulla præcedente cauſſa occaſionali, Commotionem in maſſa præcipue ſanguinea ſat violenter excitare, teſte *Thoma Sydenham*, idque in commodum & præſervationem ſubjecti Corporis, ad ſeperanda nimirum in tempore heterogenea ab homogeneis, ipſaque extra limites proprios ejicienda. Ex quo Cordis, primarii Corporis muſculi, juxta *Hippocratem* & *Richardum Lovver*, laborioſus ac inordinatus motus, variaque ſymptomata motuum Convulſivorum æmula, quando

Th. Sydẽhã. Meth. cur. febr. paſſim præcip. p. m. 15. 17. 31.

Hippoc. lib de Corde.

Rich. Lovver de Cordis motu & ſanguine.

— miſeri febriculoſo
Per ſe frigore contrahuntur artus,
Et mox pandiculatione motus
Alternant rigidos, coitque ſanguis

Uti loquitur perſonatus *Janus Leonicenus*, aut accidunt ἀφωνίαι σπασμώδεα τρόπον. Sane Cordis palpitationem pro motu Convulſivo habendam cenſent multi, cum ſit motus Cordis inordinatus, coactus, & nonnunquam admodum vehemens, coſtarumque tanta percuſſio, ut propterea eædem conſtringantur, aut ſaltim in teneribus aut junioribus foras propellantur, protuberanteſque maneant, annotante *Franciſco de le boë Sylvio*. Ita ſternutationem, Tuſſim, ſingultus, & Vomitum, quibus natura ſponte Cerebrum, pulmones, & Ventriculum à vitioſâ colluvie impetuoſo conatu liberat, Convulſionum ſpecies, qui dixerit, à vero forſan non aberrabit;

Jan. Leonic. metamorph.

Æſculapii & Apollinis pancreati.

Hipp. Coac. prænot. ſ. 2. ſent. 248.

Sylv prax. l. 1. c. 35.

rabit; præterea Dolor in universum omnis, ecquid aliud est, quam, consentiente nobiscum *Clariss. Jacobo Barnero*, convulsionum quoddam genus? Vidit *Helmontius* stomachi accerbissimos dolores motum omnem abstulisse, & affectum tetano similem causasse, quem rustici Brabanti injaculationem vocent. Differunt interim hi affectus a Convulsionibus proprie dictis, circa præcipue accidentia varia, atque magis & minus. In his enim utplurimum spirituum impetus longe est fortior, magis vehemens ac subitus, adeo, ut non male pulveris pyrii explosioni compararit illum *Th. Willis.* Quare in Epilepticis præcipue Convulsionibus tanta violentia dentes adducuntur, ut linguam amputasse, aut Cochlearia argentea &c. confregisse, post *Galenum* multi sint, qui viderint. Membra vero nonnunquam usque adeo flectuntur, extenduntur que, ut in Emprosthotono extremam quandoque pubis regionem, in Opisthotono vero ipsam pedum calcem attigerit caput, teste *Spectatissimo nostro Decano, D. Georgio Franco, Academiæ Curiosæ & Recuperatorum Collega, Domino Præceptore* atque *Promotore meo venerando*, qui id ante hos decem annos Argentorati, in persona adhuc vivente, vel sexcenties observavit. Stupendum autem, quod tantus interdum Archæi furor, etiam artuum ossa fregerit. Cujus admirandæ ac terribilis Convulsionis exemplar in puero 10. Annorum annotavit *immortalis famæ Vir, Joh. Georg. Volcamerus, Norimbergensium Æsculapius.* Ita nimirum Anima, ut sic dicam, quandoque velut inebriata agit quidem, sed quid agat, ipsamet ignorat.

J. Barner. Prodrom. *Sennert. Novi. p. 24.* *Helm. Jus. Duũviratus. §. 20.* *Th. Willis. Anat. Cereb. c. 19. De morbis Convuls. passim.* *Galen. de Different. Morbor. c. 18.* *J. G. Volcamerus Ephem. German. An. 2. Obs. 225.*

Pergimus ad Caussam proximam materialem, quam in genere *Hippocrates*, cumque eo *Galenus* & *Sequaces*, Repletionem & inanitionem nervorum dixerunt.

Hippoc. Aph. 39. §. 6.

unt. Similitudine desumpta a chordis instrumentorum musicorum, quæ ob nimiam vel humiditatem vel siccitatem aut remittunt aut rumpuntur, juxta *Galeni* præcipue mentem & explicationem. Quod equidem verbum hactenus non pauci ex Magnis Medicis capere non potuerunt. Quibusdam risum potius movit, quam assensum. Jam enim olim Veterum non nemo haut verebatur dicere: utinam scirem cur Repletio non potius paralysin, quam Convulsionem inducat. Item cur non in Hecticis & Contabescentibus exiccatione & inanitione excitetur Convulsio. Addit *Thom. Willis*, cur non & in Anasarca, ubi maxima humidi abundantia; & ego, cur non in illo homine, cui ex nimio veneris usu Cerebrum adeo fuit exiccatum, ut etiam intra Cranium hinc inde ferri audiretur, si *Philippo Salmuth* credimus. *Helmontius* vero venerabilem senem excusare cupiens, inquit: *Quod si Hippocrates caussam spasmi ad repletionem & inanitionem retulerit, respexit ad occasiones vitæ præcedentis, nimirum quod pergræcantibus, itemque multa venarum depletione,* Convulsio frequens esset. At porro inquit: *Putarunt Scholæ fictas illas humectationes & nervuli ariditates* (quæ vix straminis latitudinem efficerent.) *musculum* contrahere, vel in pedalem Convulsionem. Nec idem valet exemplum quod fides pluvio Coelo madida dissiliat rupta, quatenus imbibito liquore accurtata sit. Præterea non videtur probabile, nervos in vivo ita siccari posse, ut eorum ariditas ullam caussset abbreviationem, & semel exiccati forte nunquam deinceps humectationem reciperent magis, quam ipsa senectus arida, cum tamen quandoque Convulsiones ab exinanitione sint curabiles, teste experientia. Hac etiam ratione senes macilenti perpetuo spasmo ac universali obnoxii essent &c.

Galen. ad Aphor. loc. cit. interprete. N. Leoniceno Vincentino.

Th. Willis de morbis Cõvulsiv. c. 1. p. 7.

Ph. Salmuth. Cent. 1. Obs. 61.

Helmont. de Lithiasi §. 128.

Nos genuinam **caussam proximam** statuimus **Id**, quod in universali Cerebrum aut spinalem medullam, ipsorumve præcipue membranas, in particulari vero partis nervos lædit, rodit, aut vulnerat. Estque vel **Internum** vel **Externum.**

Externum est omne objectum durum aut acutum, quod vel *immediate*, pungendo vel cedendo Cerebrum & nervos lædit: vel *mediate*, Cranium concutiendo membranis imprimit laminas, intemperiem, aut inflammationem una excitando. Pertinent huc omnis generis arma, & quæ violenta gravitate in prædicta loca impingunt. e. g. Ex oculi contusione, Epilepsiam & Convulsiones observarunt *Salmuth*, *&* *Thomas Bartholinus.* A Colapho, *Johannes Langius, quinque Electorum Palatinorum Medicus.*

Ph. Salmuth. Cent. 1. Obs 78. Th. Bartholinus. Cent. 2. Hist. 75. Joh. Langius Tom. 1. Epist. 10

Internum est materia quædam nunc *halituosa*, in sympathico præcipue affectu, nunc *crassior*, aut quodammodo fixior & coagulabilis, acrimonia quadam singulari acido-salina prædita, a partium aut humorum Dispositione p. n. proveniens, atque Cerebro & Spiritibus hac ratione lædendis turbandisve sufficiens. Illa autem materia vitiosa vel in ipso Cerebro fovetur, vel aliunde transmittur.

In ipso Cerebro fovetur, quatenus substantia ejus in proprii fermenti vigore læsa, & depravata vitiosorum humorum copiam producit. Vel enim ob *Connatam*, in pueris præcipue, vel ob *Ascititiam* a multis Caussis occasionalibus debilitatem, naturalis atque legitimæ digestionis munia pervertuntur, indeque excrementorum aut effluviorum exoticorum seges. Pertinent huc morbi Capitis & Cerebri varii, inflammationes, tumores, abscessus, putredo, sphacelus, vermes,

mes, & si quæ plura Cerebro toto genere. p. n. e.g. Scorpius, qui ex nimio Basilici odore in Itali cujusdam Cerebro natus dicitur, apud *Jacobum Hollerium*; quem tamen generandi modum improbat illustris *Franciscus Redi*. Obitêr hic noto Convulsiones Epilepticas ob exesam a Lue venerea Calvariæ posticam, accedente una aeris ambientis frigiditate, observante *Joh. Uldarico Rumlero*.

J. Hollerius de M. Internis. c. 1. Fr. Redi Experim. Circa Insect. gener. p. 108. Rumler. apud Velschium. Obs. 65.

Aliunde transfertur ex variis corporis partibus. Nimirum ex ventriculo, intestinis, hepate, Liene, utero, aliisque visceribus, ob fermenta in propriis culinis depravata, halituosa atque acria effluvia in Caput assurgunt. Nonnunquam etiam ab extremis artubus, idque velut in momento. Ita quidam, apud *Salmuth*, ex Crure & brachio, alius, apud *Nicolaum Tulpium*, ex pollice pedis sinistri, sensit elevari auram quandam frigidam seu materiam halituosam. Confer omnino *Fridericum Deckers, ad Praxin Barbettianam*. Quærunt hic nonnulli per quas vias, ipsum halituum ascensum plane negantes; atque *Hippocratem* ideo rident, quod Caput „ dixerit esse velut *Cucurbitam* Corpori incumbentem. Cum tamen in semet quotidie omnes, qui pocula plenioribus saltim cyathis hauriunt, aliaque inebriamina aut Spirituosa usurpant, ipsorum effectum sat cito experiantur. An igitur ad vias quasdam singulares, naturæ soli cognitas, provocandum, siquidem corpus vivum tenuioribus halitibus undiquaque pervium non sit? aut ad liquorem nervorum irriguum, prorsum & retrorsum se moventem, cum *Th. Willis*? Nisi forte obstent Valvulæ Cartesianæ, quarum veritatem explorandam oculatiorum industriæ & judicio relinquimus. Sed videtur vel in tantum esse res clarissima, siquidem, juxta *Lovveri* computum, sanguis Circulum suum decies & ter ad minimum absolvat unius horæ spatio.

Ph. Salm. Cent. 1. Obs. 47. N. Tulp. l. 4. Obs. cap. 2. Fr. Deck. l. 1. c. 1. pag. 2. Helmont. Tr. Ignota Actio. Reg. §. 36. Hippocr. l. IIII. de morb. sect. 5. p. 58. Th. Willis Anat. cerebr. c 19. Renatus des Cartes Tr. de Homine. Lovverus de Sangu. motu. c. 3

Ut itaque **Ventriculus** ob digestionis vitium δυσπεψίαν communiter dictum, halituosa talismodi effluvia de natura, Gas Sylvestris immediate, respectu aliorum viscerum, ad Cerebrum transmittit. Ita non negamus, illum quandoque morbo remotius fomitem subministrare, quatenus fermentum ipsius justo acidius, depravatum Chylum elicit, qui à fermento bilis in intestinis in salsum Volatile, ut quidem regulariter fieri debebat, non potest digeri, accedentibus insuper in rebus Non-Naturalibus commissis erroribus, ita e. g. potu nimio vini generosioris, ingurgitatione Ciborum mali succi, lacte in pueris acescente. &c. degeneratque in salia sylvestria acido-salsa, quæ indies magis ac magis coacervantur, atque primum per lacteum humorem latici, dehinc toti massæ sanguineæ in Corde per consuetas vias communicantur, cujus errorem Cerebri, aliorumque viscerum genius corrigere amplius non potest. Non enim facile itur ad secundum aut tertium, nisi per absolutum prius. Et in hoc forte consistit *Regiminis actio*, quam ventriculus prætendit in reliqua viscera, præsertim si adjungas acutissimum ipsius sensum, ob nervorum copiam, præcipue in superiori orificio, cujus ergo Vitrivorus apud *Th. Bartholinum*, ob frustum vitri magusculum infimo œsophago impressum, Convulsionibus Epilepticis misere vexatus est, atque sic meritas temeritatis pœnas dedit; felicior tamen illo apud *Leonhardum Botallum*, qui cum audivisset, ab usu Cantharidum venereos impetus concitari, quo valentius amicam impeteret, in magna copia Cantharidum pulverem devoravit, & post triduum convulsus, miseram efflavit animam.

Helmont. de febribus c. 9. §. 14.

Hippocr. de victus Rat. l. 1. sect. 4. §. 9. seqq.

Th. Bart. cent. 5. Hist. 66.

L. Botall. l. de Med. & ægrorũ munere. §. 58.

Ita **Lien & Hepar** sanguinis, vitalis succi, depurativa, quando vel sanguinem salibus prædictis sylvestribus, ex ven-

ex ventriculi fermento nimis acido contaminatum recipiunt, vel ob Digestionis domesticæ œconomiam turbatam, aut à Scorbutica, venerea, aliave acri aut venenata impuritate quavis occasione conspurcatam, in suo munere deficiunt, sanguis vel jamdum vitiosus in laudabilem statum non potest reduci, vel in se bonus impuritatis prædictæ imprægnatur seminio, de quo cum participet succus cerebri nutritioni destinatus, aliter fieri non potest, quam ut ipsi labes affricetur. Gas autem illud impurum, quod immediate ex visceribus abdominis ad cerebrum ascendit, ab amurca inibi cumulata ortum trahit. Ut taceam particulas heterogeneas, in febrili Commotione a sanguine effervescente regimini animali suffusas, adeoque spiritus in explosiones cientes.

Th. Willis de Morb. Convulsiv.

Ozias Aimar. apud Riverium Obs. 10.

Vterus autem male dispositus quantas edat strages, noto est notius, quando nimirum vel menses stagnant, vel immoderate fluunt, decolores sunt, aquosi, nigri aut grumosi, aut Gonorrhea promanat. &c. Interdum loco motus fit plane excentricus, producitque adeo affectus plane Herculeos, incantamentoque consanguineos. Tumultusque ac furor nonnunquam tanti sunt, ut vix ac ne vix post mortem desinant, teste *Helmontio*. Hinc jam olim ipsum Animal furiosum, viventis quasi naturam adeptum, nuncuparunt *Plato*, *summus Philosophus*, & *Aretæus Cappadox*, *Medicus Celeberrimus*, teste *eodem*, & *Tulpio*. Placet hic ex *Thoma Bartholino* annotare motum plane ridiculum, quem mulier in prato cubantem se observasse narrabat in utero suo descendente, & gramen venante.

Helmont. Ignota. Act. Reg. § 46. Idem. de Conceptis. §. 18. Tulp. obs. l. 3. c. 21. T. Barth. cent. 2. Hist. 58.

Sed notandum, hæc omnia in visceribus prædictis suscitari non raro, præter jam memoratas, à reliquis caussis Non-naturalibus dictis. In specie, aëre nimis calido, aut frigido, vel vaporibus male olentibus & pestilentialibus imprægnato,

Hipp. 5. Aphorism 16. 17. C. Celsus. l. 2. c. 1.

nato, Assumtis crudis valde, intemperatis aut dictis venenatis. Item ex affectibus animi, præter iram, a terrore vehementi, aut amore denegato, quale exemplum apud *Petrum Forestum* extat. Abscita & copiosa sanguinis & humorum profusione. A venere nimia Convulsiones aut Epilepsiam ortam, non rarum, nec mirum, cum ipsam συνουσίαν, μικρὰν ἐπιληψίαν εἶναι, *Hippocrates* pronunciarit apud *Aulum Gellium*, quam tamen sententiam, velut *Democraticam*, annotavit *An. Foësius*, eandemque ob caussam Hercules dicatur mortuus Epilepticus. Prolixiorem Catalogum vide apud alios, & præcipue Hippocratem in Aphorismis.

Accusantur & ex supra Naturalibus *Incantationes*, de quibus *Johannes Wierus* præcipue, & *Hieronymus Jordanus*. Posse equidem Satanam, mundi principem & mille artificem Corpori humano, Numine divino permittente, morbosos characteres imprimere, ipse *sacer Codex* testis est, idque fieri rebus naturalibus in subsidium adhibitis, non videtur adeo absurdum. An autem illud interventu hominum nefariorum necessario fieri debeat, non apud omnes est in confesso. Pertinent huc Convulsiones obsessi à Dæmone in Evangelio. Veteres in morbo sacro semper τὸ θεῖον, (in sano sensu omnino admittendum) accusabant apud *Hippocratem*, ne juxta eundem inscitiam suam proderent, solis expiationibus & in cantamentis Curæ loco adhibitis. Et hæc sufficiant de Caussis.

Ex quibus hæc elici poterit Definitio realis, quod nimirum Convulsio sit *Motio Musculorum Corporis depravata, involuntaria, dolorosa, & vehemens, ab impulsu furioso spirituum, ob cerebrum aut Nervos à Caussis prædictis læsos.*

Differentiarum ratione, est vel in specie dicta Convulsio, vel motus Convulsivi Epileptici. Per illam intelligi-

P. Forest. obs. 30. l. 10
A. Gellius l. 19. Noct. Attic.
An. Foës. Notis ad Hipp. l. 6. de Morb. vulg. sect. 3.
And. Baccius. l. 3. de vinor. natura c. 20.
Wierus de præstigiis Dæmon. l. 3. c. 90.
H. Jord. de eo, quod divinum in morb. Hist. sing. & cap. 26.
Vid. pecul. Tr. Guillelmi Ader. de ægrotis & morbis in Evang. part. 3. Enarrat. 4.
Hipp. de morbo sacro. sect. 3. p. m. 85.

telligimus Contractionem constantem quodammodo, qua membrum rigidum & inflexile evadit. Per hos, motus celeres & concussiones, quæ, interjecta, quiete alternatim cessant redeuntque. *Ratione partium* alia est Universalis, alia particularis. Illa vûlgo triplex est: ἐμπροσθότονος, ὀπισθότονος, hæc retrorsum, illa antrorsum movens, & τέτανος, seu Rigor. Alii addunt motum dextrorsum & sinistrorsum. Hæc pro diversitate musculorum, quos occupat, varia sortitur nomina. Ita musculorum oculi Convulsio dicitur Strabismus, Maxillæ, τρισμὸς Græcis. Labiorum in uno latere, Spasmus Cynicus, in utroque, Risus Sardonius. Huc referunt nonnulli Spasmum flatulentum artuum, Cramfam barbare vocatum. Alii satyriasin, quæ hinc Aristophani in specie τέτανος seu Tentigo dicitur, citante *Johanne Scapula*. Aliam penis Convulsionem observavit *Tulpius* in cive Campense, & alio maturæ ætatis, quibus veneri operam daturis tam rigide media coli pars incurvescebat continuo, ut cogerentur multoties ab inceptô labore desistere. An forte huc referendum, quod memini me legisse in Dania olim factum, ut post coitum viri cum fœminis more canum cohæserint. Convulsiones abdominis præter alios memorant *Dravvitius* & *Tulpius*, à variis causis originem trahentes, etiam infantibus familiares, vulgo dictas die schwere Noth im Leibe. Die Krampff=Sucht im Bauche. *Ratione caussarum* alia sit per idiopathiam, alia per sympathiam, & hæc iterum, vel per ἐπιγένεσιν vel per μετάπτωσιν. *Ratione Symptomatum* alia est cum mentis perturbatione, qualis fuit, quam ex benevola communicatione *Excellentissimi Dn. Præsidis Disputationis*, annotatione dignam duximus; Nimirum vivit adhuc in Silesia Nobilis, Coætaneus & Commilito Laudati Domini Præsidis, qui sine omni alia manifesta caussa, quoties fere memoriter aliquid recitabat vel narrabat

Joh. Scapula in Lexico sub voce τέτανος.

Dravvitz de Scorb. Tit. III. Tulpius. l. 3. c. 23.

in medio sermonis cursu, miris & palpebrarum & oris motibus convulsivis abripiebatur, stabat interim erectus, & brevi post ad se rediens, nesciebat, tale quid sibi accidisse: Sed credebat se in recitatione vel Narratione perrexisse, & rectissime se valere affirmabat. Alia absque illa mentis perturbatione, ita, ut finito paroxysmo ægri omnium quæ acta erant, probe sint memores, quod Convulsionis genus inde vocari ab Augustanis mulierculis, das wissende Vergicht / scribit *Velschius.* *Ratione temporis* quædam est recens, quædam inveterata. *Circumstantiarum ratione*, Sedentariam observavit *Tulpius.* Mirabiles *inter dormiendum* spasmos ab usu Antimonii Clariss. *Ehrenfrid Hagedorn* in vidua Görlicensi. Alios, quos Rotatorios vocare lubet, olim hic observavit *Celeberrimus D. Fausius*, Excellentissimi Domini Præsidis *Antecessor & Præceptor* in juvene quodam mechanico, qui, alias *instar* recte valentis subito motibus Convulsivis, rotæ instar, per longum spatium manibus pedibusque volutabatur; donec tandem, iis cessantibus, ad se rediret, gnarus rotationis, & pudibundus; de nulla tamen morbi molestia conquestus. Hujus aliarumque Convulsionum specialiores caussas penitius investigare, uti operosum nimis esset, & difficile; ita cum hac vice prolixitas nostro instituto non arideat, lubentes labori huic supersedemus. Quamvis enim e. g. prædictam rotationem spirituum motui circulari adscribere vellemus, non tamen aliorum forte judicio, rem totam exhauriret.

G.H.Velschius Episagm.16.

Tulpius l. 1.c.23.

Ehrenfrid Hagedorn Ephem. German. Ann. 2. Obs.245.

Signa Diagnostica quod attinet, cum malum oculis pateat, non equidem opus est, ut de signis præsentis nimis simus solliciti. Imminentis *in genere* solent esse Nervorum subsultationes, Tremores, frequens faciei cum rubore & pallore permutatio, anhelitus suspiriosus, Capitis Cervicis, oris ventriculi, Cubitorum & Lumborum Dolo

ob præcipue copiam nervosi generis in hisce partibus: Turbulentæ & audaces è somno exsurrectiones seu ταραχώδεες θρασύταται ἐπιγενέσιες, præsertim cum sudore. Rigores multi nocturni, vigiliæ, Nugæ in somno, (siquidem φλεδονώδεα cum *Galeno* legendum est) & lotii profusio, quatenus hæc ut plurimum intemperiem & inflammationem denotant. In acutis, si multus spiritus è naribus feratur. In tremulis & anxietate vexatis parvi ad aures tumores excitati convulsionem denuntiant, si alvus male sit affecta, pronuntiante ita *Hippocrate*. In *specie* in infanribus, convulsionum Prodromi potius quam convulsiones, Pavores Epileptici, Mater puerorum Arabibus vulgo dicti, seu potius noverca, innuente *Velschio*. In *individuo*, dolor imaginarius pedis abscissi, in aliquibus apud *Clariss. Paulum Sorbait*. Macula nigricans rotunda, magnitudine thaleri imperialis in pede dextro; apud *Th. Bartholinum &c.*

Signa Caussarum, & præcipue, an sint per Consensum, an per Essentiam &c. ex parte affecta, temperamento, ægrorumque aut adstantium conscia mente &c. non adeo difficulter expiscari possunt.

Convulsionis in specie dictæ & motuum Convulsivorum *signa*, quibus inter se invicem dijudicari queant, ex superioribus patnet. Addo ex *Hollerio*, Convulsio sine mentis læsione, etiamsi sit totius Corporis, Epilepsia non est. *A Paralysi* his fere modis differt Convulsio vera. Nimirum cum in hac motus duntaxat sit depravatus, in illa plane est abolitus. Ibi membra rigida, alterius manu data opera non possunt loco dimoveri: Hic autem sine ullo labore. Spasmus verus brevi plerunque terminatur vel ad mortem, vel ad vitam: Paralysis durat longa etiam annorum serie. Differt à *Catocho*, qui Convulsionibus supervenire solet, quod qui hoc soporoso

Hippocrat. Prorhet. 1. Sent. 112.
Hipp. Ib. Sent. 101. cum Notis Foesii.
Ib. 1. de Vict. R. in Acut. Sent. 4. p. 76.
Ib. Coac. prænot. Sent. 2.
Sent. 353.
Velschius Dissert. 11. de Ægagrop. p. 67.
P. Sorbait. Ephem. Germ. Ann. 2. Obs. 16.
Th. Bartholinus Cent. 1. Hist. 81.
Hollerius de M. Int. Scholio ad cap. 15.

affectu detinentur, sine sensu & motu velut in momento ri-
Tulpius .1.c. 22. gidi fiant, ac instar statuarum aut congelati quasi in eo, quo deprehenduntur positu persistunt, de quibus videatur *Tul-*
Ant. Menjot. Diss. pathol. de Catalepsi p.161. *pius* & *Antonius Menjottus.*

Quoad Prognosin in genere omnes Convulsiones periculosæ sunt, periculosiores tamen Universales, ut plurimum, quam particulares. Internæ, quam externæ. Ita pe-
Hipp. Aphorism. 3 4.56. S. 5. riculosiores & Curatu difficiles pronuntiat *Hippocrates*, quæ à nimio sanguinis profluvio, ab hypercatharsi, ac fluore muliebri oriuntur. Item qui Tetano corripiuntur, ultra
Ibid.6.Aphor. l.cit. quatuor dies pereunt, si vero hos effugerint, incolumes evadunt, quia, juxta *Galeni Commentarium*, Tetanus ex Emprostho-
Coac. Prænot. s.23. tono & Opisthotono compositus est, & musculi ante & retro moventur, cui violento & contrario nisui natura non sufficit
Ib. Sent. 351. ferendo. Ita Rigor ὀπισθοτονώδης, necat, teste *Hippocrate.* Cla-
Coac. Prænot. s.359. mor, nugæ, deliria, supervenientia, nihil boni præsagiunt. Oculi splendentes mentem non constare indicant, & diutius
7. Aphor. 13. morbum trahunt. Loquendi impotentia diu perseverans malum, quia linguæ aut brachii syderationem, ipsamve paraly-
Coac. Prænot. s.356. sin denunciat. In febribus acutis omnes malæ. In phrenitide fere semper lethales, ob inflammationem meningum Cerebri. Periculosæ etiam quæ à vulnere, aut plane lethales, juxta *Hippocratem.* Convulsio febri superveniens periculum denuntiat; contra febris Convulsioni accedens, eam solvit teste *eodem.* In Convulsione ex Satyriasi moriuntur homines ce-
Paulus Ægineta l.3.c.56. leriter, cum tumore alvi & frigido sudore, docente *Paulo.* Quæ senibus accidit periculosior, quam quæ infantibus, quia huic ætati hic morbus magis est familiaris, præsertim quando dentiunt, quia sensus ipsis est exquisitior, ob genus nervosum mollius atque debilius Quæ ex μεταπτώσει oritur, periculosa quidem, sed periculosa magis, quæ fit per ἐπιγένεσιν, & plerumq; lethalis. Natura enim, a plus quam uno hoste afflicta, tandem succumbit, superveniente, præsertim in universali, suffocatione, ob musculorum Respirationi dicatorum Convulsionem.

Exa-

Examinata itaq; affectus natura, cum suis signis, restat Curatio, quæ vi Indicationis triplicis, affectus ipsius, Caussæ morbificæ ; & symptomatum ablationem injungit. Remedia, quibus hunc scopum assequimur, ex fonte triplici usitato promanant.

Chirurgicus, more consueto, primum locum obtinet, à cujus tamē supellectile in hoc affectu non semper prima medendi auxilia petuntur. Interim consideranda venit primum Sanguinis Missio; moderate adhibenda, præcipue præservationis gratia, primis diebus & cæteris paribus, contra eos, qui forte solis specificis mederi volunt morbis maximis. Et quidem si sanguinis adsit copia, aut febrilis Commotio præsens malo ansam dederit, vel quando Spasmus e. g. oritur ex suppressa hæmorrhagia, ob repellentia inconsiderate adhibita, teste *Hippocrate*. Ut autem alibi, ita præcipue in hoc affectu modus observandus est, cum immoderata Nectaris vitalis profusio per se Convulsiones inducat. Quis autem locus, aut quæ vena sit eligenda, videtur hodie non multum referre. Præstat tamen vena magis conspicua, & locus parti affectæ non multum remotus. Communiter, siquidem causa morbifica hæreat in superioribus partibus, ibidem quoq; & in eodem latere vena secatur, & vice versa, nisi fiat Revulsionis gratia. In hujus locum succedunt nonnunquā Concurbitulę *scarificatæ* & *non Scarificatæ*, præsertim quando V.S. uti non licet. Item frictiones l. totius Corporis l. saltim artuum. Hæc enim Calorem nativum provocant, poros aperiunt, & transpirationem aut sudorem promovendo, naturam valdopere levant, ideoque veteribus magni æstimatæ, teste præcipue *Galeno*.

Coac. Prænot. s. 336.

5. Aphor. 3.

Galenus M. T. S. passim.

Cauteria, uti in omnibus Corporibus Cacochymicis, ita hic præcipue, magni æstimantur. Veteres adhibebant *actuale*, v. g. in sutura coronali, aut etiam Occipitio teste *C. Celso.*, quod etiamnum hodie apud exteros præsertim usitatum novimus in hoc affectu. Alias *Jo. Veslingius apud Velschium* dolorem capitis vidit curatū in urbe Memphi, adurendo musculum temporalem sat magno clavo ferreo, &c. Sed cum crudelior quodammodo videatur nostratibus hæc operatio, hujus loco adhibentur *potentialia* in brachio & pedibus. Vesicatoria tam præservationis, quam curationis ergo, circa nuchā applicata, maxime laudantur, ut apud alios, ita inprimis apud *Th. Willis*, etiam in tenerioribus infantibus jam primum in lucem editis. Videturque ipsa natura vias monstrasse per ulcera Capitis manantia, pueris familiaria, Convulsionum & Epilepsiæ præservatoria, teste *Tulpio*.

C. Celsus. l. 3. c. 23.

Velschius. Epis. 11.

Th. VVillis. de Morb. Convuls. passim.

Tulpius. Obs. l. 1. c. 8.

Non videntur plane excludendæ hirudines, siquidem in vasis hæmorhoidalibus humorum fit stagnatio quamvis rarior eorum usus apud nostrates. Optimū administrandi modū præter alios docet *Paulus Barbette*.

P. Barbette Chirurg. c. 17.

Ex

Ex fonte Pharmaceutico desumuntur *Evacuantia & Alterantia* varia *interna & externa*.

Ex *Evacuantibus* (ad quæ referimus *præparantia*, omnino non prætermittenda, si vacet, & materia sit tenacior) primum se offerunt Vomitoria, utramque profecto paginam absolventia, si præcipue in Ventriculo, aut primis viis hæreat malum occasionale: Sal præsertim Vitrioli plurimis hactenus pro genuino Convulsionum & Epilepsiæ Rizotomo habitus, non solum ob vim Emeticam, sed & sternutatoriam. Præter alios ipsum ingentibus excomiis extollunt *Jos. Quercetanus*, *Samuel Formius & Christianus Langius*, ipsaq; experientia magistra optima atq; certissima. Non tamen derogamus laudem suam aliis etiam emeticis, inter quæ veteres laudabant Helleborum. Non equidem omnibus adprobantur vomitoria in hoc affectu, ideo, quod inde gravissime concutiatur Corpus, sed forte præter necessitatem in morbo tam ancipiti.

I. Quercet. in Tetrade. p.153. Sam. Formius apud Riverium. Obs. 9. Ch. Langius. Miscell. Cur. 5.

Sequuntur Clysteres nunc *Eccoprotici*, nunc *Acriores* &c. pro re nata, non minoris virtutis, dum nimirum non solum alvum adstrictam solvunt, sed &, remota putrilagine viscida, halituum inde in Caput assurgentium generationem supprimunt.

Purgantia in *specie* dicta adhibentur, ubi vel ob pudorem Clysteria non possunt applicari, aut Caussa morbifica est remotior, modo non sint nimia; sic enim nervis sunt inimica, quia Convulsio ab Helleboro lethalis *Hippocrati*. In Capitis evacuatione solennes sunt *Pilulæ* dictæ *Cephalicæ*, cui præterea adhibentur *Gargarismi & sternutatoria*, damnata cum vomitoriis à nonnullis, ob eandem Caussam.

Aph.1.S.5.

Quoad *Alterantia interna*, conveniunt in genere, quæ salium volatiliũ nomine veniunt, & humores fundunt atque halitus discutiunt, aut acrimoniam acidam temperant, vel imbibunt, quorum Catalogum & quomodo agant, aut cum qua cautela adhibenda sint, optime edocent *Franciscus Sylvius & Beatus, Joh. Theodorus Schenckius*. In specie tanquam *Specifica* laudantur ex simplicibus Pœonia, flores tiliæ, Cerasa dulcia viscum quernum, Ungula Alcis, Dens Hippopotami, Bezoar, Castoreum, secundinæ & Cranium humanum cum ossibus Wormianis. Cinnabaris nativa, succinum, atque centum alia, cum suis Præparatis, aqua oleo, spiritu. Spiritus itẽ Vitrioli diversi, antepeleptici decantati *Quercetani Hartmanni, aliorum*. Item spiritus Nitri & Salis *ci sume laudatus post alios à *Fr. Deckero*. *Composita sunt* Pulvis Marchionis, Epilepticus Michaelii

Sylvius in praxi I. Schenckius Tr. Triga. Simpl. M. Sect. 3. Deckers ad Prax. Barbet. l.1.c.1.

chaelis &c. *Alexipharmaca* & *Cordialia* incidentia una, & humorum putredinem arcentia, non contemnenda. Præterea *ſpirituoſa* omnino neceſſaria, quare huc pertinent *Aromatica*, inſpecie dicta *Cephalica*. Additur nonnunquam theriaca aut opium correctum; Hoc enim non ſolum ſpirituum turbas compeſcit, ſed & oleoſa volatilitate ſua humores acres & temperat & diſſolvit. Pro viſcerum debilitate & obſtructione corrigenda maxime in hypochondriacis & Scorbuticis, præter alia Aperientia, laudem merentur Acidulæ, in ſpecie *Schvvalbacenſes*, & *Ægranæ*, de quibus vide *Trigam virûm Celeberrimorum Joh. Ludovici von Hornigk, Joh. Danielis Horſtii & J. G. Geiſuſii.* Hæc quidem in genere dicta ſunto. *in Tractatibus peculiaribus.*

Notandum tamen, pro diverſitate perſonarum atque cauſſæ morbificæ, aliter paulo diſpenſanda eſſe remedia, quod equidem prudenti medico non eſt adeo difficile. Nimirum aliter tractandi ſunt, qui à nimia depletione, in quibus potius temperata ac humectantia requiruntur, quam qui à crudorum humorum abundantia, aut febri morbum contraxerunt. Aliter itidem paulo *Infans*, ac juxtæ ætatis homo. Temeritas enim eſſet puſillo Herculeos Cothurnos adaptare velle. Dimidia hujus Curæ pars in Nutricis diæta conſiſtit, præcipue in abſtinentia ab iracundia, vino, & venere. Per Congreſſum enim, præſertim fœcundum, lac vel juxta *Galenum* cadavereſcit, uti loquitur *Helmontius*, aut ad Corruptionem & virulentiam, lactenti puero adverſiſſimam, diſponitur à ſeminali aura maſculorum, etiam in brutis, quod eleganti hiſtoria confirmat *Regnerus de Graaf.* Præſtat præ aliis uſus tempeſtivus aſſumtorum Aromaticorum & diſcutientium. Virtus enim horum immediate cum Clylo in lactis ſubſtantiam tranſit. *Mulier* quippe, *capra*, *elaterium*, *pueris purgatio*, teſte experientia, & poſt *Hippocratem Galeno, aliisque.* Vt plurimum ventris regio ipſis illinenda eſt oleo ſtomachico ob voracitatem. *Amuletorum inſtar* nonnulli inſultus eorum Epilepticos volunt inhibere, oſſiculo bufonis, puſilbus applicato. Alii oculo ſiniſtro Lupæ in aëre exiccato ad ſtomachi Regionem de collo appenſo. Quidam *Medicus Cæſareus* ſanguine talpæ vino excepto &c. A multis enim non ſolũ Talpa integra combuſta, aut ipſius hepar ſiccatum, ſed & fel cum Croco naribus inditum pro ſpecifico antepileptico æſtimatur, eodem modo, quo Cerebrum aut cineres Corvorum &c. allegante *Velſchio.* Quorum ſingulorum veritas ſtet penes experientiam, Cerebrum autem Caprinum, per annulum trajectum, ſuperſtitioſum putamus cum *laudato Velſchio.* Annuli vero ex *Vngula Alcis* vulgo magni æſtiman-

Galenus. M.T.S. l.1. c.7.
Helmont. Tr. Infant. Nutritio ad vitam longam
R.d. Graaf. de viror. Organ. gen. p.m. 41.
Galenus. M.T.S. l.5. c.7.
Cl. Mich. Ettmuller. Chir. Infus c.2. §.17.
Ier. Martius apud Velſch. obſ. 59.
Reuſnerus Ib. obſ. 12.
Velſch. Notis ad Reuſ. obſ. 12.
Diſſert. II. p.67. de Ægagr.

Olaus VVormius Musæi l. 3. c. 24.

mantur, uti & alia inde parata, quia teste *Wormio*, Alce comitiali morbo sæpe tenentur, quo non liberantur, nisi apposita prius fuerit auri altera pedum posteriorũ Ungula. Ex qua in Borussia, certo anni tempore & constellatione *Pentacula* fieri, scribit *Autor idem*, Cordis figuram habentia, quæ ab altera parte salutationis Angelicæ historiam impressam habeant, ab altera hos Characteres. Gegrüsset sey du Holtselige: Quæ collo gestata contra Epilepsiã & Convulsiones valere putabant. Sed de his satis.

Ib. l. 4. c. 11.

Alio etiam modo tractantur Convulsiones ex punctura Nervorum, in quibus olea & spiritus penetrantissimi appropriati mox a principio vulneri applicati unice juvant, teste præter alios *Fr. Sylvio.*

Fr. Sylv. Prax. l. 2. c. 3.

Ex Topicis aut Externis primũ locum obtinent *Thermæ Nativæ*, præsertim Sulphureæ, quæ vim penetrandi egregiã obtinent, de quibus *Andreas Baccius. Artificiales* conficiendi modum docere conantur multi, adhibendas iis in locis, ubi naturales deficiunt. Substituunt alii Balnea *vaporosa*, & *fomentationes* ex plantis sale, volatili abundantibus &c. Balnea sequuntur Inunctiones Cervicis, & spinæ Dorsi, oleo lumbricorum, philosophorum, therebinthinæ, Jasmini recenti, pingvedine humana, Vulpis *Hollerii*, Angvillæ, Ungvento Martiato, Dialthea, de Castoreo, Arregon &c. Eundem in finem adhibentur spiritus aut aquæ spirituosæ, & appropriatæ.

And. Baccius Tr. de thermis

Hollerius de M. int. c. 12.

An *febris* excitanda Curationis ergo, aut *Aqua frigida*, veteribus usitatum remedium, adhibenda, disquirit allegatus *Hollerius.*

Hipp. 5. Aphor. 21. Hollerius loc. cit. & in Scholiis.

Fons Diæteticus non solum viriumConservationi & Restaurationi, sed & materiæ morbificæ Correctioni, materiã subministrat, variandam pro temporum ac ægrorum diversitate. Nimirum aër & victus, nunc magis humectantia & ad temperiem frigidam inclinantia, nunc magis calida, sicca, aut Aromatica sint, necesse est. In genere tamen sint Cibi, bonæ coctionis & succi. Acida vitentur, eandemque ob Caussam vini potus liberalior, cum vel experientia comprobet, in regionibus, quibus vinum est potus ordinarius, Convulsiones esse frequentiores. Aquosiores potius liquores conveniunt, vi tamen aperiendi præditi. Non possum, quin hac vice commendem Cerevisiam patriam, *Naumburgensem*, jam olim Clementi VIII. Papæ Romano à *Francisco India, Veronensi*, industrie laudatam, ob singulares, quas contra Obstructiones obtinet vires diureticas, laxantes, & discutientes, gratissima sub temperie latitantes. Quoad reliqua, excreta sint naturalia. Motus non sit nimius; Præstat enim hic grata quies. Uti & somnus atque vigiliæ moderatæ. Animi autem pathemata vehementiora, præcipue tristia, data opera vitanda sunt. Et sic annuente Supremo Numine, ultro attingi poterit sanitatis exoptatissimus F I N I S.

Fr. Indias Tr. pec. de gutta podagrica. lib. 2.